

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Grundforløbsprøven

—
Vejledning om fælles standard

Grundforløbsprøven

Vejledning om fælles standard

2022

Design: Center for Kommunikation og Presse

Denne publikation kan ikke bestilles.

Der henvises til webudgaven.

Indholdet af vejledningen tager afsæt i Stig Guldbergs publikation Grundforløbsprøven – en guide til god praksis på erhvervsuddannelserne, 1. udgave, januar 2014, som blev udarbejdet til Undervisningsministeriet.

Publikationen kan hentes på:

www.uvm.dk

Børne- og Undervisningsministeriet

Departementet

Frederiksholms Kanal 21

1220 København K

Indhold

Indledning.....	4
1 Opgaven og prøven.....	5
1.1 Grundforløbsprøven	5
1.2 Praktisk arbejde i grundforløbsprøven.....	5
2 Rammer og regler.....	6
3 Prøvens faglige fokus og tilfældighedsprincippet.....	7
4 Prøvens eksaminationsgrundlag	8
4.1 Det vi taler ud fra	8
4.2 Hvilke overvejelser indgår i valget af eksaminationsgrundlag?	8
5 Prøvens bedømmelsesgrundlag	9
5.1 Det vi ser på	9
5.2 Hvilke overvejelser indgår i valget af bedømmelsesgrundlaget?	9
6 Prøvens bedømmeskriterier.....	10
6.1 Det vi ser efter	10
6.2 Hvordan udformes bedømmeskriterier til grundforløbsprøven?.....	10
7 Bilag.....	12

Indledning

Skoler, der udbyder samme uddannelse, skal i fællesskab udarbejde en fælles standard for indhold og niveau i grundforløbsprøven, fastsat i § 27, stk. 6 i [bekendtgørelse om erhvervsuddannelser](#). I vejledningen kan man orientere sig om de retningslinjer og rammer, der er for udformning af en fælles standard for prøve og bedømmelse af grundforløbsprøven.

Den fælles standard skal sikre, at alle de elever og lærlinge, der består grundforløbsprøven, har opnået et ensartet minimumsniveau og opfylder de faglige krav, der er fastsat som overgangskrav til hovedforløbet i den enkelte uddannelse jf. § 3 i uddannelsesbekendtgørelserne. Dermed får både elever, lærlinge og virksomheder sikkerhed for, at eleverne og lærlingene er klar til at påbegynde hovedforløbet i uddannelsen.

I den fælles standard udvælges væsentlige mål og krav fra det uddannelsesspecifikke fag, der danner grundlag for grundforløbsprøven. Ud fra denne fælles standard skal skolerne udarbejde et fælles eksempel på en opgave. Den fælles standard for grundforløbsprøven og eksemplet på opgaven skal sendes til det faglige udvalg. Det faglige udvalg kan over for de samarbejdende skoler tage standarden og eksemplet til efterretning eller give udtryk for ønsker om konkrete ændringer.

Formålet med denne vejledning er at skabe gode betingelser for udviklingen og driften af fælles nationale standarder for grundforløbsprøverne.

Vejledningen har særlig fokus på fire aspekter ved grundforløbsprøven

- Prøvens faglige fokus: Det vil sige valg og prioritering af de faglige mål, jf. § 3 i uddannelsesbekendtgørelsen, som eleven eller lærlingen bedømmes på.
- Prøvens eksaminationsgrundlag: Det vil sige det stof eller materiale, der eksamineres ud fra (det vi taler ud fra).
- Prøvens bedømmelsesgrundlag: Det vil sige de præstationer, der gøres til genstand for bedømmelse (det vi ser på).
- Prøvens bedømmeskriterier: Det vil sige, hvad der lægges vægt på i bedømmelsen og i forhold til det enkelte resultat – bestået/ ikke bestået (det vi ser efter).

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet har udviklet en skabelon, som skolerne med fordel kan anvende. Skabelonen skitserer de elementer, skolerne kan anvende i arbejdet med beskrivelsen af en fælles standard. Når den fælles standard for grundforløbsprøven i en uddannelse er udfærdiget, skal prøveforløbet beskrives i den enkelte skoles [lokale undervisningsplan](#). Skabelonen til udarbejdelse af den fælles standard indgår som bilag 1 til denne vejledning.

1 Opgaven og prøven

1.1 Grundforløbsprøven

Grundforløbet afsluttes med en opgave, der danner grundlag for grundforløbsprøven. Opgaven giver eleven eller lærlingen lejlighed til at arbejde sammenhængende og praksisnært med væsentlige udvalgte mål. Til planlægningen af opgaven knytter der sig en række spørgsmål, som skolerne skal afklare i den fælles standard:

Spørgsmål

- Hvilke væsentlige mål (prøvens faglige fokus) skal eleven eller lærlingen arbejde med i opgaven?
- Hvilke arbejdsformer skal eleven eller lærlingen anvende?
- Hvordan imødekommes praksisnærheden?
- Hvad er varigheden af opgaven?
- Hvilke produktkrav og lignende indgår i elevens eller lærlingens arbejde?
- Hvordan imødekommes forskellige elevforudsætninger - herunder elever og lærlinge, der modtager socialpædagogisk støtte?
- Hvordan skabes sammenhæng mellem opgaven og prøven?
- Hvilke særlige forhold skal der tages stilling til, hvis prøven afholdes som gruppeprøve?

På grundforløbet lægges der vægt på, at undervisningen er praksisnær, og at elever og lærlinge opnår de faglige forudsætninger, der er relevante i forhold til deres valg af erhvervsuddannelse. På samme måde er det derfor vigtigt, at grundforløbsprøven afspejler det praksisnære og udfordrer elever eller lærlinge på deres praksisnære evner. Det kan for eksempel ske ved, at prøven arrangeres, så der arbejdes med en bestemt praktisk opgave eller ved, at eleven eller lærlingen under prøven præsenterer og kommenterer resultater af arbejdet i den afsluttende opgave.

Grundforløbsprøven skal teste eleven eller lærlingen på udvalgte og centrale mål, der har indgået i undervisningen. Derfor er det vigtigt, at prøven afspejler de krav og arbejdsformer, eleven eller lærlingen har mødt i undervisningen, og den måde, der har været arbejdet på. Det er også vigtigt, at eleven eller lærlingen er bekendt med de faglige udtryk og vendinger, som eksaminator og censor bruger ved prøven.

1.2 Praktisk arbejde i grundforløbsprøven

Der findes flere muligheder for at inddrage praktisk arbejde i grundforløbsprøven. En mulighed består i at lade eleven eller lærlingen medbringe eksempler på arbejdsopgaver i form af praktiske genstande, modeller og lignende. Prøven kan også tilrettelægges, så elevens eller lærlingens praktiske arbejde med en opgave danner udgangspunkt for eksaminationen. Det er for eksempel tilfældet, hvor prøven er henlagt til et værksted, køkken, salon eller lignende, hvor flere elever og lærlinge arbejder med en opgave, og hvor eksaminator og censor på skift samtaler med eksaminanderne.

2 Rammer og regler

De formelle rammer for grundforløbsprøven beskrives i §27 i [bekendtgørelse om erhvervsuddannelser](#), og de generelle regler for prøven fremgår af [den erhvervsrettede eksamensbekendtgørelse](#).

Bekendtgørelse om erhvervsuddannelser fastlægger følgende rammer

- Grundforløbet afsluttes med en opgave, der danner grundlag for grundforløbsprøven.
- Opgaven kan have en praktisk og en teoretisk del, eller blot en af disse.
- Prøven skal være bestået, for at eleven eller lærlingen kan overgå til undervisningen på hovedforløbet, medmindre det faglige udvalg har bestemt, at det ikke skal gælde for en uddannelse.
- Elever og lærlinge bedømmes med karakteren "bestået/ikke bestået".
- Prøven varer mindst 30 minutter og højst syv timer inklusiv votering. Eksaminationen af den enkelte elev eller lærling varer mindst 30 minutter inklusiv votering.
- Grundforløbsprøven er en prøve i det uddannelsesspecifikke fag.
- Prøvens formål er at skabe grundlag for en bedømmelse. Bedømmelsen tager udgangspunkt i de væsentlige mål i det uddannelsesspecifikke fag.
- Skoler som udbyder grundforløb inden for samme uddannelse, skal i fællesskab udarbejde en fælles standard for indhold og niveau i prøven.
- I den fælles standard vælges hvilke væsentlige mål fra det uddannelsesspecifikke fag, der danner grundlag for grundforløbsprøven.
- Den fælles standard skal anvendes i skolernes lokalt fastsatte uddannelsesspecifikke fag.
- Skolerne skal ud fra den fælles standard udarbejde et fælles eksempel på en opgave og sende standarden og eksemplet til det faglige udvalg.
- Det faglige udvalg kan over for de samarbejdende skoler tage standarden og eksemplet til efterretning eller give udtryk for ønsker om konkrete ændringer.

Bekendtgørelse om prøver og eksamen i grundlæggende erhvervsrettede uddannelser fastsætter følgende rammer

- Prøven skal tilrettelægges, så den dokumenterer graden af målopfyldelse i forhold til væsentlige mål.
- Skolen skal i den lokale undervisningsplan beskrive prøvens væsentlige mål, eksaminationsgrundlaget, bedømmelsesgrundlaget og bedømmelseskriterierne.
- Skolen skal orientere elever og lærlinge om, hvilke mål der er væsentlige, eksaminationsgrundlaget, bedømmelsesgrundlaget og bedømmelseskriterierne.
- Den lokale undervisningsplan skal være tilgængelig på skolens hjemmeside.

3 Prøvens faglige fokus og tilfældighedsprincippet

Beskrivelsen af grundforløbsprøven danner grundlaget for en bedømmelse af elevens eller lærlingens præstation i forhold til væsentlige mål. Grundforløbsprøven skal derfor ikke sigte efter alle eller flest mulige mål, men på udvalgte mål, der er væsentlige for bedømmelsen af elevens eller lærlingens faglige forudsætninger og kompetencer ved overgangen mellem grundforløb og hovedforløb.

For at sikre, at eleven eller lærlingen arbejder med alle de faglige mål i det uddannelsesspecifikke fag og ikke kun med de udvalgte mål til grundforløbsprøven, indgår der også mål i prøven, udvalgt efter tilfældighedsprincippet. Tilfældighedsprincippet betyder, at eleven eller lærlingen afprøves i mål fra det uddannelsesspecifikke fag, som eleven eller lærlingen ikke har forberedt før prøven afholdes. I skolerne fælles standard beskrives hvilke mål, der udvælges fra, for at imødekomme kravet om tilfældighedsprincippet.

Grundforløbsprøvens faglige fokus – opmærksomhedspunkter

- Prøvens faglige fokus er det udsnit af mål, som prøven tager afsæt i og som udtrykker fagets taksonomiske niveau.
- Der skal være en tydelig sammenhæng mellem opgavens og prøvens mål samt de mål, som der bliver bedømt ud fra.
- Det skal være muligt at bedømme eleven eller lærlingen ordentligt i forhold til de enkelte udvalgte mål.
- I grundforløbsprøven indgår der også mål efter tilfældighedsprincippet

Valget af fagligt fokus handler om prioritering - om at udvælge nogle mål og fravælge andre. Det er en opgave, der fordrer faglige og didaktiske overvejelser og drøftelser. Hvilke kriterier anvendes? Hvad er et væsentligt fagligt fokus?

Valget af fagligt fokus skal også sikre, at det er muligt at bedømme målene i prøven, og at der er tid til at komme i dybden. Hvis målene "står i kø" under prøven, er der risiko for, at den bliver overfladisk. Valget og omfanget af mål skal derfor afstemmes med prøvens varighed og praktiske afvikling. Målene for de forskellige uddannelser beskrives [i uddannelsesbekendtgørelserne \(uvm.dk\)](http://www.uvm.dk).

4 Prøvens eksaminationsgrundlag

4.1 Det vi taler ud fra

Eksaminationsgrundlaget er det materiale, opgavesæt, produkt eller praktisk opgave, der danner grundlag for, at der kan finde en eksamination sted. Det kan også være en kombination af flere mulige materialer. Eksaminationsgrundlaget giver eleven eller lærlingen mulighed for at demonstrere de opnåede kompetencer i forhold til de udvalgte mål. Eksaminationsgrundlaget tager afsæt i det uddannelses-specifikke fag, som skolerne har beskrevet i deres lokale undervisningsplaner. Eksaminationsgrundlaget skal beskrives i den fælles standard for grundforløbsprøven.

4.2 Hvilke overvejelser indgår i valget af eksaminationsgrundlag?

Det afgørende er, at eksaminationsgrundlaget gør det muligt for eleven eller lærlingen at demonstrere sine kompetencer, og for eksaminator og censor at kunne bedømme dem. Grundlaget skal derfor give mulighed for at stille spørgsmål, som udfordrer og aktiverer elevens eller lærlingens kompetencer i forhold til de faglige mål ved prøven.

I valget af eksaminationsgrundlag skal der tages højde for, at det

- Giver mulighed for at få netop de relevante mål og kompetencer i spil, som eleven eller lærlingen skal bedømmes på.
- Er velegnet som udgangspunkt og omdrejningspunkt for eksaminationen.
- Giver fair betingelser for alle elevtyper.
- Er afstemt i forhold til grundforløbsprøvens varighed.
- Er hensigtsmæssigt og håndterbart i forhold til prøvens praktiske rammer og gennemførelse.

Eksaminationsgrundlaget – opmærksomhedspunkter

- Eksaminationsgrundlaget er forudsætningen for, at eleven eller lærlingen kan deltage i prøven.
- Eksaminationsgrundlaget danner sammen med de relevante mål udgangspunkt for de spørgsmål, der stilles ved prøven.
- Eksaminationsgrundlaget og prøvens faglige fokus er udgangspunkt for elevens eller lærlingens overvejelser og forberedelse til prøven.
- Det er vigtigt, at skelne mellem eksaminationsgrundlaget og bedømmelsesgrundlaget, og at elever og lærlinge er gjort bekendt med forskellen.

5 Prøvens bedømmelsesgrundlag

5.1 Det vi ser på

Bedømmelsesgrundlaget er den præstation, der gøres til genstand for bedømmelse. Præstationen kan bestå af en praktisk øvelse, en mundtlig fremlæggelse, en skriftlig fremstilling eller en kombination af flere. Bedømmelsesgrundlaget beskrives i den fælles standard for grundforløbsprøven.

Bedømmelsesgrundlaget kan indeholde elementer, der afspejler forskellige sider af de faglige mål, og som også vægtes forskelligt. Eksaminationsgrundlaget kan indgå i bedømmelsesgrundlaget. Når det er tilfældet, skal det fremgå tydeligt af bedømmelsesgrundlaget.

5.2 Hvilke overvejelser indgår i valget af bedømmelsesgrundlaget?

Det er afgørende, at bedømmelsesgrundlaget giver mulighed for at vurdere elevens eller lærlingens præstation i forhold til de faglige mål, der indgår i prøven. Valget af bedømmelsesgrundlag er derfor bestemt af, hvilke faglige mål der indgår i bedømmelsen, og hvordan de enkelte dele vægtes.

Bedømmelsesgrundlaget skal tilgodese de forskellige faglige aspekter, der indgår i prøvens faglige fokus, for eksempel teoretisk forståelse og praktiske færdigheder, og samtidig give mulighed for at komme i dybden.

Elever og lærlinge har typisk forskellige forudsætninger, evner og færdigheder, for at demonstrere deres faglige niveau ved prøven. Prøven må derfor tilrettelægges, så den rummer krav og giver mulighed for at motivere og demonstrere forskellige faglige forudsætninger.

Valget af bedømmelsesgrundlag skal tænkes sammen med valget af prøvens faglige fokus og med eksaminationsgrundlaget. Det gode bedømmelsesgrundlag består ikke i at medtage mest muligt, men i at begrænse sig til det, der er hensigtsmæssigt for at kunne bedømme præstationen i forhold til målene.

Prøvens bedømmelsesgrundlag – opmærksomhedspunkter

- Det er vigtigt, at elever og lærlinge er fortrolige med bedømmelsesgrundlaget og kender det fra undervisningen i grundforløbet og fra indholdet i den afsluttende opgave.
- Det er afgørende, at bedømmelsesgrundlaget er egnet til at vurdere de mål, som prøven har fokus på. Er det elevens eller lærlingens praktiske forståelse og færdigheder, det drejer sig om, må grundlaget for bedømmelsen tage udgangspunkt i noget praktisk, for eksempel i et konkret produkt, eleven eller lærlingen har fremstillet, en konkret arbejdsproces (eventuelt gengivet på fotos eller video) eller lignende.
- Det er vigtigt, at der i bedømmelsesgrundlaget er en hensigtsmæssig balance mellem de forskellige aspekter, bedømmelsen eventuelt skal omfatte. Det kan for eksempel være forholdet mellem arbejdsproces og færdigt produkt, teoretisk forståelse og praktisk udførelse, mundtlig forklaring og skriftlig redegørelse.

6 Prøvens bedømmelseskriterier

6.1 Det vi ser efter

Bedømmelseskriterier er det, der ligger til grund for den bedømmelse, der gives for en bestemt præstation. Kriterierne er udtryk for forskellige grader af målopfyldelse i præstationen. Behovet for kriterier melder sig, så snart en præstation skal bedømmes. Hvad afgør, om præstationen er til bestået/ikke bestået? Et kriterium er en formulering af kravet til en bestemt bedømmelse og et pejlemærke for, hvordan man som eksaminator eller censor skelner mellem præstationer. Kriterierne har betydning for bedømmelsen og for, hvordan en bestemt bedømmelse af elevens eller lærlingens præstation begrundes. Bedømmelseskriterier spiller en vigtig rolle for, at eksaminator og censor bedømmer en præstation efter samme målestok. Kriterierne er også væsentlige for elevens eller lærlingens forståelse af bedømmelsen.

Ved grundforløbsprøven indgår flere faglige mål, og der vil typisk være tale om forskellige grader af målopfyldelse i elevens eller lærlingens præstation. Når resultatet skal sammenfattes i den endelige bedømmelse, må der derfor foretages et samlet skøn med afvejning af plusser og minusser. I den situation er bedømmelseskriterierne pejlemærker og en nyttig støtte for eksaminator og censor.

6.2 Hvordan udformes bedømmelseskriterier til grundforløbsprøven?

Formuleringen af bedømmelseskriterier tager udgangspunkt i de udvalgte mål og de mål, der inddrages efter tilfældighedsprincippet, som samlet indgår i de forskellige aspekter af prøven. For at kunne håndtere bedømmelseskriterierne i praksis kan opdeling af målene i prøvens aspekter med fordel begrænses til et mindre og overskueligt antal. Det kan for eksempel ske ved at sammenkoble beslægtede mål under samme aspekt. For hvert aspekt af præstationen handler det nu om at formulere, hvad der kendetegner graden af målopfyldelse. Bedømmelseskriteriet udtrykker en fortolkning af målopfyldelsen set i relation til bedømmelsen af præstationen. På denne måde omfatter bedømmelseskriteriet de faglige mål, der indgår i prøven. Kriteriet for den enkelte bedømmelse vil bestå af flere udsagn, svarende til de målaspekter præstationen rummer. Når bedømmelseskriterierne anvendes i praksis, vil eksaminator og censor kunne sammenholde en konkret præstation med kriterierne og dermed have et kvalificeret udgangspunkt for en samlet vurdering.

Bedømmelseskriterier – opmærksomhedspunkter

- Bedømmelseskriterier er ikke et redskab til en eksakt bedømmelse, men pejlemærker for bedømmelsen. Kriterier overflødiggør ikke skønnet, men kan kvalificere det.
- Bedømmelseskriterierne bør ikke kun spille en rolle i forhold til prøven, men bør introduceres og inddrages allerede undervejs i det uddannelsesspecifikke fag i grundforløbet og i særlig grad i den afsluttende opgave og som led i den løbende formative evaluering af elevernes og lærlingenes præstationer.
- Bedømmelseskriterierne kan øge elevens eller lærlingens forståelse for bedømmelsen af præstationen ved grundforløbsprøven og anvendes til at forklare om baggrunden for en bedømmelse.
- I mange tilfælde vil det være en god idé at "oversætte" bedømmelseskriterierne til en forenklet version, som elever og lærlinge forstår og kan fastholde, og som så enkelt og klart som muligt beskriver, hvad der lægges vægt på i bedømmelsen af præstationen, og hvordan kriteriet lyder for den enkelte bedømmelse.
- For censorer udgør bedømmelseskriterier en væsentlig mulighed for at kunne orientere sig i de faglige mål og det faglige niveau og for at forberede sig på prøven.

7 Bilag

Grundforløbsprøven er en prøve i det uddannelsesspecifikke fag og danner grundlag for bedømmelse af elevens eller lærlingens opfyldelse af de faglige krav i grundforløbet, og som elever og lærlinge skal opfylde forud for undervisningen i hovedforløbet. Skabelonen kan tilpasses den enkelte uddannelses særlige behov.

Uddannelsens navn				
Prøvens grundlag er som minimum følgende udvalgte mål fra det uddannelsesspecifikke fag				
I den konkrete prøve skal der efter tilfældighedsprincippet , indgå følgende andre mål fra det uddannelsesspecifikke fag				
Eksamensgrundlaget giver eksaminanden mulighed for at demonstrere de opnåede kompetencer i forhold til de udvalgte mål				
Bedømmelsesgrundlaget giver mulighed for at vurdere eksaminandens præstation i forhold til de faglige mål, der indgår i prøven. Valget af bedømmelsesgrundlag er derfor bestemt af, hvilke faglige mål der indgår i bedømmelsen, og hvordan de enkelte dele vægtes				
Bedømmelseskriterierne er udtryk for forskellige grader af målopfyldelse i præstationen. Der fastsættes følgende kriterier				
Prøven skal være (sæt kryds)	Praktisk	Mundtlig	Skriftlig	En kombination
Prøvens varighed pr. eksaminand skal være (mindst 30 min. og højst 7 timer)				
Særlige forhold hvis prøven tilrettelægges som gruppeprøve				

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET